

e-ISSN: 2536-4596

KARE
Uluslararası Karşılaştırmalı Edebiyat, Tarih ve
Düşünce Dergisi
International Journal of Literature, History and Philosophy

ÖZEL SAYI
TÜRKİYE'DE KARŞILAŞTIRMALI EDEBİYAT

Yayın Tarihi / Date Published: 31.07.2021

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

KARE- Özel Sayı / Special Issue Yaz / Summer Yıl / Year: 2021

Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi

KARE DERGİ

Uluslararası Karşılaştırmalı Edebiyat, Tarih ve Düşünce Dergisi

Sahibi / Publisher

Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Adına

Prof. Dr. Özen TOK/ Edebiyat Fakültesi Dekanı

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü/ Editor-in-Chief:

Prof. Dr. Hasan BAKTIR

Sayı Editörü/ Issue Editor

Doç. Dr. Funda Kızıler Emer & Doç. Dr. İnci Aras

Editör Yardımcısı/ Associate Editor

Öğrt. Gör. Ahmet İPŞİRLİ

Dr. Öğr. Üyesi Can DEVECİ

Alan Editörleri / Field Editors

Doç. Dr. Turgut Koçoğlu / Edebiyat Alanı

Dr. Öğr. Üyesi Aylin Yonca Gençoğlu-Felsefe Grubu

Dr. Öğr. Üyesi Semine İmge Azertürk - Doğu Dilleri

İngilizce Dil Editörü / English Language Editor

Dr. Öğr. Üyesi Kenan Koçak

KARE Dergi Uluslararası Hakemli bir dergidir.

KARE Journal is a refereed international journal.

Yayın Türü/ Publication Type

Uluslararası Süreli Yayın/ International Periodical

Dergi yılda iki kez yayımlanır (Yaz ve Kış).

The Journal is published biannually (Summer and Winter).

e-ISSN:

2536-4596

E-Posta/ E-mail:

karedergi@erciyes.edu.tr / karedergieditor@gmail.com

Web adresi/ Web Address:

<http://dergipark.gov.tr/kare> <https://karedergi.erciyes.edu.tr/>

Yazışma Adresi/ Mailing Address

KARE Dergi Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Ahmet El Biruni Caddesi

No:91 Talas/ Kayseri/TÜRKİYE

Dergi'de yayınlanan makaleler, tablolar ve resimlerin hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Yayın Tarihi / Date Published: 31.07.2021

YAYIN KURULU / EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Mehmet Kasım Özgen Yayın Kurulu Başkanı /

ERÜ Felsefe Bölümü

Doç. Dr. Hatice Köroğlu Türközü /

ERÜ Kore Dili Edebiyatı Bölümü

Prof. Dr. Hasan Baktır /

ERÜ İngiliz Dili Edebiyatı Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Evren Erman Rutli /

ERÜ Felsefe Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Can Deveci /

ERÜ Tarih Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Hilal Akça

ERÜ Edebiyat Bölümü

Öğr. Gör. Ahmet Ipşirli /

ERÜ İngiliz Dili Edebiyatı Bölümü

Doç. Dr. Joshua Parker /

University of Salzburg

Doç. Dr. Michael Jasper /

Elizabeth City State University

Doç. Dr. Peilin Li /

Taiwan National Cheng Chi University

Dr. Jin Won Chung /

Dongguk University

Dr. Öğr. Üyesi Verena Laschinger

Universität Erfurt

Uluslararası Bilim ve Danışma Kurulu

Prof. Dr. Hülya Argunşah (KARE Dergi Bilim ve Danışma Kurulu Kurulu Başkanı)

Prof. Dr. Nevzat Özkan, ERÜ Türk Dili Edebiyatı Bölüm Başkanı

Prof. Dr. Özen Tok, ERÜ Edebiyat Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Sevinç Üçgül, ERÜ Rus Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı

Prof. Dr. Hasan Ali Şahin, ERÜ Edebiyat Fakülte Yönetim Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Göksel S. Türközü, ERÜ Edebiyat Fakülte Yönetim Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Atabey Kılıç, ERÜ Edebiyat Fakülte Yönetim Kurulu Üyesi

Prof. Dr. A. Volkan Erdemir, ERÜ Japon Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı

Prof. Dr. Nabil Matar, College of Liberal Arts / University of Minnesot

Prof. Dr. Behzad Ghaderi Sohi, ERÜ İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü

Prof. Dr. Arslan Topakkaya, ERÜ Felsefe Bölüm Başkanı

Prof. Dr. Koray Değirmenci, ERÜ Sosyoloji Bölüm Başkanı

Prof. Dr. Sultan Murat TOPÇU, ERÜ Sanat Tarihi Bölüm Başkanı

Prof. Dr. Ali Selçuk, ERÜ Türk Halk Bilimi Bölüm Başkanı

Prof. Dr. Mehmet Kasım Özgen, ERÜ Edebiyat Fakülte Yönetim Kurulu Üyesi

Doç. Dr. Gökçe Yükselen Peler, ERÜ Edebiyat Fakültesi Dekan Yardımcısı

Doç. Dr. İlkey Şahin, ERÜ Sosyoloji Bölümü

Doç. Dr. Melih Karakuzu, ERÜ İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü

Doç. Dr. Remzi Aydın, ERÜ Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Editörden.....I

Araştırma Makaleleri / Research Articles

Ali Osman Öztürk 1-15

Türkiye’de Bir Siegfried Efsanesi

Alper Keleş.....16-33

Karşılaştırmalı Edebiyat ve Kültürlerarası İletişim: Iris Alanyalı’nın Gebrauchsanweisung Für die Türkei Eserinin İmgebilimsel Bir Analizi

Arzu Yetim.....34-48

Paul Auster’ın Cam Kent Adlı Eserindeki Metinlerarası Unsurların Türkçeye Çevirisi Üzerine Bir İnceleme

Betül Aşık- Gökhan Şefik Erkurt.....49-64

Wolfgang Borchert’in Seçili Öykülerinde Empati Olgusunun Anima ve Animus Arketipleri ile Habitus Kavramı Bağlamında Çözümlemesi

Meryem Nakiboğlu-Birsen Erkurt.....65-81

“Mutfak Saati” ve “Ama Geceleri Fareler Uyur” Adlı Kısa Hikâyelerin Karşılaştırılmalı Simgesel Analizi

Birsen Karaca.....82-94

Fatma Akerson’un Eserlerinde Anlatıcıların Rolü

Cemal Sakallı.....95-114

Tema Araştırmasına Bir Katkı Olarak Edebiyatta Mekân ve Edebi Mekân

Fatıma Gimatdinova-İlyas Öztürk.....115-132

Çeviri Üzerinden Kültürlerarasılığı Okumak

Fesun Koşmak.....133-149

Kurgudan Sinemaya José Saramago’nun Körlük Adlı Eserinin İncelenmesi

Güneş Sütçü.....150-171

Türk ve Rus Mitolojisinde Hayvan Mitleri

Hasret Güngör.....172-194

Öteki’ni Öldürmek Ekseninde “Andorra” ve “To Kill A Mockingbird”

İnci Aras-Funda Kızıler Emer.....195-213

Türkiye’de Germanistik Alanında Yürütülen Karşılaştırmalı Çalışmalar

M. Sami Türk.....214-226

“Poetische Alterität als Interkulturalität auslösendes Element am Beispiel von Yoko Tawadas Werk Talisman”

Berrin Demir-Medine Sivri	227-241
<i>Doris Lessing'in Altın Defter'i ile Leyla Erbil'in Tuhaf Bir Kadın Adlı Eserlerinde 'İdeoloji ve Kadın'</i>	
Sedef Açıkgöz	242-267
<i>Romantizmle İlişkileri Bağlamında Goethe'nin Werther'i ve Austen'in Marianne'i</i>	
Sinan Kılıç	268-290
<i>In Deleuze and Guattari: What is the Minor Writing? from the Perspective of Difference and the Minor Literature</i>	
Zeynep Angın-Ülfet Dağ	291-312
<i>D. H. Lawrence'in Âşık Kadınlar ve Toni Morrison'un Sula Adlı Eserlerinde Toplumsal Yaşamda Kadın</i>	

Kitap Tanıtımı/Book Review

Hasan Baktır	313-315
<i>Nabil Matar, Keşifler Çağında Türkler, Mağripliler ve İngilizler</i>	

Editörden

Karşılaştırmalı yazınbilimi, 19. yüzyılın ikinci yarısında Fransa'da ortaya çıkmıştır. Ancak karşılaştırmalı yazın çalışmalarının esası büyük ölçüde, ünlü Alman şair Johann W. von Goethe'nin "Weltliteratur" (dünya yazını) kavramına dayanır ki bu tasarım, tüm dünya yazınlarının kendilerine özgü tınlarını koruyarak bir araya geldiği senfonik bir bütüne (Wellek&Warren) benzetilebilir.

Karşılaştırmalı yazınbiliminin araştırma nesnesi genel bir çerçeveden bakıldığında; filolojilerin çalışma sahasındaki tek tek ulusal yazınların hem ulusal hem de uluslararası bağlamda karşılaştırmalı olarak incelenmesi; yazarlar veya metinler arasındaki türlü etkileşimlerin; metinler, medyalar ve kültürler arasındaki türlü ilişkilerin; analoji, benzerlik ve farklılıkların, tarihsel ve sosyo-ekonomik arka plandaki koşullar göz önüne alarak önyargısız ve nesnel bir tutumla araştırılması şeklinde özetlenebilir. Ulusal yazınları dünya yazını ölçeğine taşıması ve 'yazın' aracılığıyla dünyadaki farklı halkları ve kültürleri birbirine yaklaştırma potansiyeline sahip olması, ona dünya barışının gelecekteki inşası açısından (Betz) önemli bir misyon yüklemektedir.

Günümüzün hızla küreselleşip "küçük bir köy"e (McLuhan) evrilen postmodern dünyasında karşılaştırmalı yazınbilim çalışmaları gittikçe daha çok önem kazanmaya başlamıştır. Anamalcılığın "geç evresi"ni (Jameson) oluşturan postmodern dünya; farklı dil, din, düşünce ve kültür mensubu olan insanların ticaret başta olmak üzere eğitim, kültür ve sanat etkinlikleri vb. türlü vesilelerle bir araya gelip çalışmasını, farklı sahalarda iş birliği yapmasını ve hatta birlikte yaşamasını zorunlu kılmıştır. Bu zorunluluğun eğitim sektörüne yansması da günlük ve mesleki yaşamda karşılaşılabilecek çeşitli multi-kültürel durumlarla yüzleşebilme konusunda yetkin bir kültürlerarasılık yeteneği olan çokdilli bireylerin yetiştirilmesi talebinin doğması şeklinde olmuştur. O halde komparatistik bölümleri, geleceğin teminatı olan gençlerimizin içinde yaşadıkları çağın gereksinimlerine uygun biçimde yetiştirilmesinde büyük önem taşımaktadır.

21. yüzyıla girilmesiyle birlikte farklı kültürlerin bir arada karşılıklı saygı ve hoşgörü çerçevesinde, dostluk ve barış ortamı içinde birlikte üretip çalışabilmelerine ve yaşayabilmelerine katkıda bulunan; diller, yazınlar, kültürler, medyalar ve disiplinler arası nitelikteki çalışmalar da bilimsel alanda gittikçe daha çok öne çıkmaya başlamıştır ki, tüm bu çalışma alanlarını kapsayan karşılaştırmalı yazınbilim (komparatistik) dalının dünya çapında önem kazanması bu nedenle rastlantı eseri değildir. Daha 1890'larda İsviçre, Fransa ve Amerika'daki üniversitelerde komparatistik kürsüleri kurulup yaklaşık 120 yıldır dünya çapında tanınmış önemli bilim insanları yetiştirmesine rağmen, bu bölümlerin sayısı maalesef ülkemizde hala yeterli seviyeye ulaşamamıştır. Türkiye'de ilk olarak 1996'da Özel Bilgi Üniversitesinde kurulan bölümün, devlet üniversitelerine sirayeti 2000 yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi ile

gerçekleşmiştir. Ardından sırayla Selçuk Üniversitesi, 9 Eylül Üniversitesi ve Mersin Üniversitesi'nde karşılaştırmalı yazınbilim bölümleri kurulmuştur. Ancak günümüzde Amerika ve Avrupa'da hemen her üniversitede bir komparatistik kürsüsü bulunduğu göz önüne alındığında, bu açıdan ülkemiz üniversitelerinin dikkat çekici biçimde geri kaldığı gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Uluslararası Kare Dergisi'nin 2021 Temmuz "**Türkiye'de Karşılaştırmalı Edebiyat**" konulu Özel sayısında, 21. yüzyılın en gözde bilimlerinden sayılan komparatistiğin önemine dikkat çekerek bu disiplinin dünyadaki ve ülkemizdeki konumunun irdelenmesi ve bu alanda yapılan farklı çalışmalara yer verilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda yayımlanan makalelerden "**Türkiye'de Bir Siegfried Efsanesi**" adlı çalışma, Ignác Kúnos adlı ünlü Macar yazınbilimciye aittir. Prof. Dr. Ali Osman Öztürk tarafından dilimize aktarılan bu çalışma, konu başlığına çok önemli bir katkı sağlıyor. Masal, kadim zamanlardan beri insan zihninin hayal gücüyle yoğurduğu ilk anlatı biçimlerinden biridir. Bu nedenle masallar, zaman ve mekân kavramlarını aşarak insanlığa ortak "kolektif bilinç" in iz sürümünde değerli birer belge olma özelliği taşır. Nitekim bu çalışmada da Kúnos, Alman halk masalı olan "Ferdinand der Schmid" ("Demirci Ferdinand") ile Osmanlı-Türk halk masallarından olan "Atoğlu" ("Atın Oğlu") adlı masaları arasında benzerlikler olduğunu saptıyor ve bu şekilde çalışma, insanlığın manevi tarihindeki ortaklıkları göstermesi bakımından karşılaştırmalı yazının en önemli işlevlerinden birini gerçekleştiriyor. Çalışma benzer ve ortak noktaların yanı sıra, iki kültür ve gelenek arasındaki farklılıkları ortaya koyarak, karşılaştırmalı yazınbiliminin 'kültürlerarasılık' boyutuna da önemli bir katkı sağlıyor.

Dr. Öğr. Üyesi Alper Keleş'in "**Karşılaştırmalı Edebiyat ve Kültürlerarası İletişim: Iris Alanyalı'nın *Gebrauchsanweisung Für die Türkei Eserinin İmgebilimsel Bir Analizi***" başlıklı çalışması, karşılaştırmalı yazının alt dalı olan imgebilim alanına girmektedir. Günümüzün çokkültürlü ve çokdilli postmodern toplumlarına koşut dönüşümler yaşayan yazın dünyasının metinlerini okumada karşılaştırmalı yazınbilimin önemini vurgulayan Keleş, alan hakkında kuramsal bilgilendirme yaptıktan sonra, kültürlerarası yazının Almanya'daki önemli temsilcilerinden sayılan Iris Alanyalı'nın, Alman okurlara Türkiye'yi tanıttığı *Gebrauchsanweisung für die Türkei (Türkiye Kılavuzu)* adlı metnini kültürlerarasılık ve imgebilim bağlamında analiz ediyor.

Araş. Gör. Dr. Arzu Yetim, "**Paul Auster'ın Cam Kent Adlı Romanındaki Metinlerarası Unsurların Türkçeye Çevirisi Üzerine Bir İnceleme**" adlı çalışmasında Paul Auster'ın *New York Üçlemesi* içindeki *Cam Kent* adlı eserinin orijinal dili İngilizceden Türkçeye çevirisinde yer alan metinlerarası unsurları çeviribilim ve karşılaştırmalı edebiyat bağlamında ele almaktadır ve kaynak metnin muhteva ettiği metinlerarası unsurların Türkçeye çevrilmesinde çevirmenin dili kullanma yetkinliğini ve bilgi birikimini sorgulamaktadır.

Betül Aşık ve Dr. Öğretim Üyesi Gökhan Şefik Erkurt, "**Wolfgang Borchert'in Seçili Öykülerinde Empati Olgusunun Anima ve Animus Arketipleri ile Habitus Kavramı Bağlamında Çözümlemesi**" isimli çalışmasında Wolfgang Borchert'in *Mutfak Saati* ve *Ekmek* adlı öykülerindeki kadın ve erkek karakterlerin

empati temelli davranışlarını toplumsal ve psikanalitik inceleme yöntemleri ışığında Carl Gustav Jung'un *Anima* ve *Animus* kavramları ve Pierre Bourdieu'nun *Habitus* kavramı bağlamında ele almaktadır. İki öyküdeki kadın ve erkek karakterlerin sosyal rollerinin ve aile içi ilişkilerinin psikanalitik ve sosyolojik açıdan çözümlendiği çalışmada, öykü karakterlerinin kendi öz benliklerine dair çıktıkları keşif serüveni ve bu serüven esnasında karşıt cinsiyete yönelik geliştirdikleri empati duygusu Jung'un anima ve animus kavramları izleğinde değerlendirilmektedir ve erkeğin bilinçaltındaki ruh imgesi anima'nın ve kadının bilinçaltındaki ruh imgesi animus'un ürettiği karşıt cinsiyete yönelik empatik davranış eğilimleri karşılaştırılmaktadır.

Yüksek lisans öğrencisi Birsen Erkurt ve Doç. Dr. Meryem Nakiboğlu "**Mutfak Saati**" ve "**Ama Fareler Geceleri Uyur**" Adlı Kısa Hikâyelerin Karşılaştırılmalı Simgesel Analizi" adlı çalışmalarında Wolfgang Borchert'in "Mutfak Saati" ve "Ama Fareler Geceleri Uyur" adlı iki kısa hikâyesini dönemin şartları bağlamında ve yorumbilgisi (hermeneutik) metoduyla ele almaktadır ve iki eserin karakter, mekân ve motiflerinin karşılaştırmalı analizini yapmaktadır. İmgesel anlatımlara sıklıkla rastlanan iki eserin karşılaştırmasına dayanan çalışmada söz konusu iki kısa hikâyenin karakterlerinin ve yaşamın en zorlu dönemlerinde bile takındıkları iyimser tutuma vurgu yapılmaktadır.

Prof. Dr. Birsen Karaca "**Fatma Akerson'un Eserlerinde Anlatıcıların Rolü**" adlı çalışmasında, Fatma Akerson'un *Düğmeler ve Başka Şeyler* adlı eseri başta olmak üzere kurmaca eserlerindeki anlatıcıların rolünü irdelemektedir ve kadim geleneğin temsilcisi niteliğindeki bu anlatıcıların kurmaca dünyanın sınırlarından çıkıp gerçek dünyaya ilişkin eleştirilerine ve özeleştirilerine yer vermektedir. Bu noktada Akerson'un eserlerindeki gerçek ve kurmaca arasındaki sınırın ortadan kalktığına ve okura büyülu gerçekliğin kapısının açıldığına vurgu yapan söz konusu çalışmada, eser anlatıcısının Akerson'un kurmaca eserlerindeki rolü sorgulanmaktadır.

Prof. Dr. Cemal Sakallı, "**Tema Araştırmasına Bir Katkı Olarak Edebiyatta Mekân ve Edebi Mekân**" adlı çalışmasında, metin evreninin ve dolayısıyla ulusal ya da uluslararası ölçekli yazınbilim araştırmalarının ayrılmaz bileşenlerinden olan mekân kavramını; (meta)fiziksel, görüngübilimsel, toplumsal, siyasal-uzamsal, bedensel, medya teknolojileri ve estetik gibi farklı bakış açılarından yapılan tanımlama girişimleriyle irdeleyerek aydınlatıyor. Metin dünyasında mekân kavramını, geniş bir bilgikuramsal çerçevede ele alan Sakallı, kavramın geçmişten günümüze uzanan tarihsel süreç içindeki açınımını ve alımlanmasını rafine biçimde sunduğu çalışmasında, yazınbilimcilere rehberlik edecek nitelikte dinamik bir soykütük ve kavram analizi gerçekleştiriyor.

Dr. Öğretim Üyesi Fatıma Gimatdinova ve Prof. Dr. İlyas Öztürk "**Çeviri Üzerinden Kültürlerarasılığı Okumak**" adlı çalışmada kültürlerarası ötekilik ve ötekileştirme sorununu ve bu bağlamda çevirinin kültürlerarasılık olgusuna katkısını ele almaktadırlar. Kültürlerarasılıkta ötekileştiriciliğin boyutlarını ve bunu destekleyici veya buna karşıt görüşlere ışık tutan çalışmada çevirileri ile doğu kültürünü batı edebiyatına tanıtan, farklı kültürlerin birbiriyle birlikte

yaşaması için var olan ön yargıları azaltmaya çalışan düşünür ve çevirmenler tanıtılmaktadır.

Doç. Dr. Fesun Koşmak **“Kurgudan Sinemaya José Saramago’nun Körlük Adlı Eserinin İncelenmesi”** adlı makalesinde “distopya” kavramı ve karşılaştırmalı yazına dair genel bir bilgilendirme yaparak çalışmasının kuramsal çerçevesini çiziyor. Nobel yazın ödüllü ünlü Portekizli yazar Saramago’nun *Körlük* adlı metniyle, bu metnin sinemaya uyarlanmış halini karşılaştıran Koşmak, çalışmasında iki sanat eseri arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları, yazarla yönetmenin bakış açısı bakımından ele alıyor.

Öğr. Gör. Dr. Güneş Sütçü, Türk ve Rus mitolojisindeki hayvan mitlerini karşılaştırmalı yöntem çerçevesinde ele alan **“Türk ve Rus Mitolojisinde Hayvan Mitleri”** adlı çalışmasında Türk ve Rus mitolojisindeki at, kurt, köpek, ayı, kartal ve yılan mitlerinin sembolik anlamlarını ve bu mitlerin algılanışlarındaki ortak ve farklı noktaları odak noktasına almaktadır. Bu bağlamda ölüm ve bereketi simgeleyen bir anlam muhteva eden at mitinin, kutsallıkla veya şeytanilikle ilişkilendirilen kurt mitinin, efsanevilikle veya uğursuzlukla ilişkilendirilen köpek mitinin, ormanların efendisi olarak olumlanan ayı mitinin, gökyüzünün hâkimi ve hükümdarlıkla ilgili simgesel anlamlar taşıyan kartal mitinin ve kötülüğü veya şifalanmayı sembolize eden yılan mitinin Türk ve Rus mitolojisindeki ortak ve farklı olan yönlerine odaklanılmaktadır.

Prof. Dr. Hasan Baktır, **“İstila Etmek ve Öldürmek Kutsaldır”** başlıklı yazısında, Nabil Matar’ın *Keşifler Çağı’nda Türkler, Magripliler ve İngilizler* (2018) adlı kült çalışmasının tanıtımını yapmaktadır. Baktır, aynı zamanda kendisinin çevirmeni olduğu bu kitabında Matar’ın, 16. yüzyıldan itibaren bilimsel ve teknolojik açıdan doğudan üst konuma geçen batı dünyasının sömürgecilik tarihini ve ötekileştirilen (yerli/ doğulu) halklar üzerinde uyguladığı soykırımı “kutsal savaş” adı altında nasıl meşrulaştırdığını ortaya koyuyor. Avrupa (Batı) ve Hıristiyanmerkezcilik ve oryantalizm kavramlarının soykütük analizini yaparak karşılaştırmalı yazınbilimine ışık tutuyor.

Arş. Gör. Dr. Hasret Güngör, **“Öteki’ni Öldürmek Ekseninde “Andorra” ve “To Kill A Mockingbird”** adlı makalesinde, İsviçreli yazar Max Frisch’in *“Andorra”* (1961) adlı oyunu ile Amerikalı yazar Harper Lee’nin *To Kill A Mockingbird* (1960) adlı romanını karşılaştırıyor. Ana figürlerinin, biri Yahudi (Frisch) diğeri siyahi (Lee) olduğu için toplum tarafından ön yargıyla yaklaşıp dışlandığını saptayan Güngör, her iki metni ‘ötekileştirme sorunsalı’ ekseninde karşılaştırmalı olarak analiz ediyor.

Doç. Dr. İnci Aras ve Doç. Dr. Funda Kızıler Emer **“Türkiye’de Germanistik Alanında Yürütülen Karşılaştırmalı Çalışmalar”** adlı makalede, özellikle milenyumla birlikte ulusal filoloji bölümlerinin kendi içlerine kapalılıklarından uzaklaşıp ulusalüstü komparatistik çalışmalarına yönelmelerini Türkiye’deki Germanistik bölümleri örnekleminde ele alıyor. Komparatistğin tanımını, dünyada ve Türkiye’deki tarihsel gelişimini, kapsamını, temsilcilerini, kuramsal temelinin ele alan bu çalışmada, yazınbilim alanında çağın en gözde araştırma alanı olan komparatistğin, ulusal filolojilerin çalışma alanında da göz ardı

edilemeyecek derecede öne çıktığına vurgu yapılmaktadır. Komparatistiğin ulusal filoloji alanındaki kaçınılmaz yükselişini Germanistik bölümleri üzerinde gösterip saptamak amacıyla, 2000-2021 yılları arasında Türk üniversiteleri bünyesindeki Germanistik bölümlerinin lisansüstü programlarında tamamlanan karşılaştırmalı edebiyat çalışmalarının bibliyografyası sunulmaktadır.

Öğretim Gör. Dr. Mahmud Sami Türk, **“Poetische Alterität Als Interkulturalität Auslösendes Element Am Beispiel von Yoko Tawadas Werk *Talisman*”** adlı makalesinde, Japon yazar Yoko Tawada'nın 1996'da yayımlanan *Talisman* adlı metnini kültürlerarasılık bağlamında değerlendiriyor, aslında bu metni temel alarak “poetik farklılık” kavramının kültürlerarasılığı tetikleyen bir unsur olduğunu ortaya koyuyor. Karşılaştırmalı yazınbiliminin vazgeçilmez çalışma alanlarından biri olan kültürlerarasılık, özellikle milenyumla birlikte farklı kültürlerden ve dil topluluklarından gelen yazarların çalışmalarıyla büyük popülerlik kazanmıştır. Tawada da metinlerini hem Japonca hem de Almanca kaleme alan, Berlin'de yaşayan bir Japon yazar olarak bu kategoriye girmektedir. Ancak Sami Türk, bu makalesinde kültürlerarası yazını salt farklı kültürlerden gelen yazarların ürettiği sayılısına karşıt olarak bir metni hakiki anlamda kültürlerarası kılan olguların neler olduğunu “poetik farklılık” ekseninde okuyarak farklı bir bakış açısı sunuyor.

Prof. Dr. Medine Sivri ve Öğr. Gör. Dr. Berrin Demir **“Doris Lessing'in Altın Defter'i ile Leyla Erbil'in Tuhaf Bir Kadın Adlı Eserlerinde 'İdeoloji ve Kadın'”** adlı çalışmalarında Doris Lessing'in “Altın Defter”i ile Leyla Erbil'in “Tuhaf Bir Kadın” adlı eserlerini ideoloji ve kadın izleği ekseninde feminist eleştiri yöntemi ile karşılaştırmaktadır ve farklı coğrafyalarda yetişen Erbil'in ve Lessing'in söz konusu eserlerindeki kadın karakterinin ortak ve farklı yönlerini tespit etmektedir.

Sedef Açıkgöz, **“Romantizmle İlişkileri Bağlamında Goethe'nin Werther'i ve Austen'in Marianne'i”** isimli makalesinde iki eserin ana karakterleri Marianne'i ile Werther'i romantik akımla olan bağıntıları ışığında karşılaştırmaktadır. Çalışmada klasik dönem özelliklerine sahip bir eserin romantik dönem karakterlerine özgü tutum sergileyen ana karakteri olarak karşımıza çıkan Marianne'in umutsuz aşkının peşinden koşmak yerine klasik dönem usunun baş tacı ettiği evliliğe rıza göstermesi, romantik döneme özgü ruhun intiharı olarak yorumlanmaktadır. Goethe'nin Werther'inin geçmişteki yıkıcı aşkının kaçınılmaz sonu olarak intiharı tercih etmesi ve Fırtına ve Coşku (Sturm und Drang) dönemi karakterlerine özgü kararlılıkla doğanın seyrine teslim olması ise bu akımın ruh-beden bütünlüğüne ilişkin ölüm motifi üzerinden yapılan bir vurgu olarak ele alınmaktadır. İki farklı kültüre ait olan *Genç Werther'in Acıları* ile *Akıl ve Tutku*'yu umutsuz aşk motifi ekseninde ve romantik özellikler taşıyan karakterlerin bu aşka karşı tutumları bağlamında karşılaştıran çalışmada, söz konusu eserlerin romantik edebiyat akımı kapsamı dışında tutulmasının nedenleri irdelenmektedir.

Doç. Dr. Sinan Kılıç, **“Deleuze ve Guattari için Minör Yazmak nedir? Minör Edebiyat ve Fark Perspektifinden”** isimli makalesinde Deleuze ve Guattari'nin

minör ve majör yazma ayrımını ele almaktadır ve minör yazmanın yaratıcı ve felsefi düşünmenin bir ürünü olduğuna, majör yazmanın ise Freudyan psikanalizin ve hafızanın bir dışavurumu olduğuna dikkat çekmektedir. Bu bağlamda majör yapıdaki dilin kurallarıyla oynayan minör yazmanın kendine özgü dil yapısı ile öne çıktığına vurgu yapılan çalışmada, Kafka'nın eserleri minör yazma bağlamında mercek altına alınmaktadır ve Kafka'nın hiyerarşik yapıdaki dış gerçekliği dilsel düzlemde birebir yansıtmak yerine hiyerarşik sınırları nasıl yerle bir ettiği ve "arada olma" durumuna vurgu yapan yeni bir dünyayı felsefik olarak nasıl kurguladığı incelenmektedir.

Araş. Gör. Dr. Zeynep Angın ve Araş. Gör. Dr. Ülfet Dağ, "**D. H. Lawrence'ın *Âşık Kadınlar* ve Toni Morrison'un *Sula* Adlı Eserlerinde Toplumsal Yaşamda Kadın**" adlı çalışmalarında D.H. Lawrence'ın *Âşık Kadınlar* romanı ile Toni Morrison'un *Sula* adlı romanını kadının toplumdaki yeri ve dişil cinsiyet rolleri bağlamında karşılaştırmaktadır. Söz konusu eserlerin odak noktasındaki kadın sorunsalını ve geleneksel cinsiyet rollerini yazarlarının yaşadıkları dönemle ilişkisi bağlamında değerlendiren çalışmada yüzyıllarca süren ırk ve cinsiyet ayrımına kadın cinsiyeti özelinde vurgu yapılmaktadır.

Sonuç olarak Uluslararası Kare Dergisi'nin Temmuz 2021'de yayımlanan "**Türkiye'de Karşılaştırmalı Edebiyat**" konulu bu özel sayısında yer verdiğimiz bu makalelerin hemen hepsi, değerli kuramsal bilgiler sunarak veya bu kuramları farklı metinler üzerinde uygulamalı olarak gösterip analiz ederek, karşılaştırmalı yazınbilim alanına farklı açılardan katkı sağlamaktadır. Genel bir bakışta bile ülkemizdeki ulusal filolojilerde yapılan çalışmaların büyük bir kısmının, içinde yaşadığımız çağın ve yazın dünyasının dönüşümlerine koşut olarak kendiliğinden komparatistik alanına yöneldiği, hatta evrildiği söylenebilecekken, 21. Yüzyıl Türkiye'sinde komparatistik bölümlerinin bu kadar az sayıda kalması gerçekten son derece üzücü ve düşündürücüdür. Umarız ki, karşılaştırmalı yazınbiliminin ülkemizde ve dünyada önemine dikkat çekmek amacıyla hazırladığımız bu sayı, komparatistiğin ülkemizde de lisans ve lisansüstü düzeyde yaygın biçimde kabul görmesi ve karşılaştırmalı yazınbilim bölümlerinin sayısının artırılması konusunda itici bir güç sağlayabilir.

Doç. Dr. Funda Kızıler Emer & Doç. Dr. İnci Aras
Türkiye'de Karşılaştırmalı Edebiyat Özel Sayısı Editörleri